

ANNA ΔΙΑΜΑΝΤΟΠΟΥΛΟΥ

Πρώην υπουργός

Το ταξίδι με το Ντεσεβό

Σελ. 18

Το ταξίδι στο τιμόνι ενός Ντεσεβό

Η Άννα Διαμαντοπούλου, στο βιβλίο της που κυκλοφορεί σε λίγες ημέρες, μιλάει για το παρελθόν κοιτάζοντας προς το μέλλον

Το βιβλίο της πρώην επιτρόπου στην Ε.Ε. είναι μια μακρά και αποκαλυπτική συνέντευξη στον δημοσιογράφο Μάκη Προβατά. Καλύπτει ολόκληρο το φάσμα των ιδεών, των επιτευγμάτων, των αναθεωρήσεων και των βιωμάτων μιας από τις ελάχιστες Ελληνίδες που έχουν αφήσει αποτύπωμα στη μεταδικτατορική πολιτική σκηνή. Η Άννα Διαμαντοπούλου έχει πάντα μια εμμονή με το μέλλον και στο βιβλίο αυτό ο αναγνώστης θα βρει πολλές από τις απόψεις μιας σύγχρονης Ευρωπαίας πολιτικού για τη 4η Βιομηχανική Επανάσταση, αλλά και τους προβληματισμούς της για την πολιτική στον 21ο αιώνα. Από την άλλη, το στοιχείο μιας ρομαντικής νέας από την επαρχία που διήνυσε με πείσμα τη δεκαετία του '80 στο τιμόνι ενός Ντεσεβό, είναι επίσης «παρών». Εξ ου και ο τίτλος του βιβλίου «Από το Ντεσεβό στο Drone» που κυκλοφορεί εντός ολίγων ημερών από τις εκδόσεις Πατάκη.

π. π.

ΠΡΟΔΗΜΟΣΙΕΥΣΗ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΚΑΙ CODING

Μάκης Προβατάς: Μιας και αναφέρατε τις εκπαιδευτικές μεταρρυθμίσεις, αυτές έχουν μια «ιδιοτροπία». Είναι οι πιο σημαντικές, αλλά ταυτόχρονα είναι πολύ περιπλοκές και κυρίως δεν αποδίδουν αμέσως. Σε αυτή τη νέα εποχή, πόσο και πώς αλλάζουν τα πράγματα στην εκπαίδευση;

Άννα Διαμαντοπούλου: Οι μεταρρυθμίσεις στο εκπαιδευτικό σύστημα είναι επείγουσες, αλλά διαφορετικές από αυτές της προηγούμενης εικοσαετίας. Αν ήθελα να δώσω έναν τίτλο στην εκπαιδευτική μεταρρύθμιση που απαιτεί η νέα εποχή, θα ήταν «Αριστοτέλης και Υπολογιστές». Στη νέα ψηφιακή εποχή, το πιο ισχυρό εργαλείο για την καταπολέμηση των ανισοτήτων μεταξύ των εκόντων (προσόντα ή πόρους) και των μη εκόντων είναι η εκπαίδευση.

Αυτό αποκτά ιδιαίτερη σημασία αν σκεφτεί κανείς ότι σε διεθνές

Το βιβλίο καλύπτει ολόκληρο το φάσμα των ιδεών, των επιτευγμάτων, των αναθεωρήσεων, των βιωμάτων της.

επίπεδο το υπ' αριθμόν ένα ζήτημα της ψηφιακής εποχής είναι ο κίνδυνος διευρύνσης των ανισοτήτων, τόσο μέσα στις κοινωνίες όσο και μεταξύ των κρατών. Για να αποφευχθεί αυτό, είναι απαραίτητο να δώσουμε στους πολίτες γνώση και νέες δεξιότητες. Στις δεξιότητες των παιδιών που θα ζήσουν στην εποχή της τεχνητής νοημοσύνης θα πρέπει να συνδυάζονται η συναισθηματική νοημοσύνη, οι κλασικές σπουδές και οι τεχνικές γνώσεις. Με δεδομένο ότι οι υπολογιστές αποκτούν τρομακτική ισχύ και οι άνθρωποι δεν μπορούν και δεν πρέπει να ανταγωνίζονται τις μηχανές, αυτό που απαιτείται είναι να ενισχύσουμε τα ανθρώπινα χαρακτηριστικά, αυτά που οι μηχανές ποτέ δεν θα καταφέρουν να «κατακτήσουν». Ζητήματα, λοιπόν, όπως το τι μαθαίνει ένα παιδί από τα ξέλι του χρόνια, το πώς επενδύουμε στον έφηβο αλλά και πώς αναπροσανατολίζονται οι δεξιότητες του ενήλικα, άπτονται των νέων καθηκόντων των κυβερνήσεων και των δημόσιων προσώπων.

Οι αλλαγές στη φιλοσοφία της μεταρρύθμισης στο εκπαιδευτικό σύστημα συμπυκνώνονται στο σύνθημα «Αριστοτέλης και γλώσσα υπολογιστών από την Α' Δημοτικού». Δηλαδή, η νέα γενιά θα πρέπει να κατανοεί και να χειρίζεται τους υπολογιστές

«Εξαιτίας του ταχύτατου ψηφιακού μετασχηματισμού, η διά βίου εκπαίδευση έχει εξελιχθεί σε προϋπόθεση για να παραμένουν οι ενήλικοι ενεργοί στην αγορά εργασίας, αλλά και ενεργοί πολίτες», λέει η πρώην επίτροπος της Ε.Ε.

Αν ήθελα να δώσω έναν τίτλο στην εκπαιδευτική μεταρρύθμιση που απαιτεί η νέα εποχή, θα ήταν «Αριστοτέλης και Υπολογιστές».

αναπτύσσοντας ταυτόχρονα τα προσόντα της ανθρώπινης φύσης, που είναι μοναδικά. Πρόκειται για αλλαγές που αφορούν πρωτεύοντως τα προγράμματα σπουδών και τη συνεχή επιμόρφωση των εκπαιδευτικών.

Τα προγράμματα σπουδών έχουν καθοριστική σημασία για την εξυπηρέτηση των βασικών στόχων που θέτει το εκπαιδευτικό σύστημα, για το πώς μια χώρα (όχι ένα κόμμα) θέλει αφενός να προετοιμάσει τους αυριανούς πολίτες και αφετέρου να επιμορφώνει συνεχώς τους ενήλικες. Όσο και αν φαίνεται υπερβολικό, δαπα-

νηρό ή οτιδήποτε άλλο, θεωρώ πως ένα από τα θεμελιώδη κοινωνικά δικαιώματα είναι πλέον η καθολική πρόσβαση όλων των ηλικιών στη διά βίου εκπαίδευση. Κυρίως εξαιτίας του ταχύτατου ψηφιακού μετασχηματισμού, η διά βίου εκπαίδευση έχει εξελιχθεί σε προϋπόθεση για να παραμένουν οι ενήλικες ενεργοί στην αγορά εργασίας, αλλά και ενεργοί πολίτες. Το εκπαιδευτικό σύστημα, όπως πάντα, θα είναι το κεντρικό πεδίο σύγκρουσης ανάμεσα στο παλιό που πεθαίνει και το νέο που γεννιέται.

ΛΑΪΚΙΣΜΟΣ 4.0

Μάκης Προβατάς: Με δεδομένο ότι τα ρομπότ όλο και περισσότερο θα αντικαθιστούν τους ανθρώπους, αναπόφευκτα, λόγω της μείωσης των εισφορών, θα προκύπτει πρόβλημα στα ασφαλιστικά συστήματα των χωρών. Αυτό αμέσως δημιουργεί πρόβλημα στην Ευρώπη και το κοινωνικό της κράτος, έτσι όπως το ξέρου-

με. Πώς μπορεί να αντιμετωπίσει κάτι τέτοιο;

Άννα Διαμαντοπούλου: Η επαιλουμένη κρίση στο κοινωνικό κράτος έχει ήδη γίνει πλέον αντιληπτή. Η Ευρώπη οφείλει και μπορεί να αντιμετωπίσει αυτό το πρόβλημα, διαφορετικά, αν δεν σχεδιάσει γρήγορα και αποφασιστικά το μέλλον, η 4η Βιομηχανική Επανάσταση θα φέρει και την τέταρτη κοινωνική επανάσταση.

Ο Γκάντι έλεγε ότι «η υγιής λαϊκή δυσάρεσκεια σημαίνει πρόοδο». Όταν όμως η δυσάρεσκεια γίνεται απελπισία χωρίς προοπτική, τότε ακραίες δυνάμεις τη μετατρέπουν σε κύματα οργής και απόρριψης, ισοπεδώνοντας κάθε ορθολογική στάση απέναντι στα πράγματα. Εκτιμώ ότι ένα τέτοιο φαινόμενο είναι και αυτό που θα ονόμαζα τεχνολαϊκισμό ή Λαϊκισμό 4.0 (κατ' αναλογία του Industry 4.0), εκφάνσεις του οποίου βλέπουμε σε αρκετές χώρες της Δύσης. Ο Τραμπ, για παράδειγμα, πρόεδρος της πιο εξελιγμένης τεχνολογικά χώρας στον κόσμο, κατηγορεί τους Κινέζους και τα ρομπότ ότι κλέβουν θέσεις εργασίας από τους Αμερικανούς. Αναμειγνύει έτσι και τον «αντιτεχνολογικό» λαϊκισμό μέσα στον γενικότερο λαϊκισμό του.

Από την άλλη πλευρά όμως, προοδευτικά μυαλά καταθέτουν νέες ιδέες, σχέδια και προτάσεις σε σχέση με τα προβλήματα που προκύπτουν. Έτσι, μελετάται ο φόρος στα εισοδήματα που προέρχονται από τη χρήση των ρομπότ, ακόμα και η καταβολή μιας ασφαλιστικής εισφοράς για κάθε ρομπότ. Επίσης, εξετάζεται η πρόταση της θέσπισης του «καθολικού βασικού εισοδήματος» για όσους χάνουν την εργασία τους, καθώς και η συγκρότηση ενός κοινωνικού δικτύου ασφαλείας με αντικείμενο τη συνεχή κατάρτιση των εργαζομένων σε όλες τις ηλικίες.

Σε αυτό το πλαίσιο, υπάρχουν ήδη χώρες, όπως η Σιγκαπούρη και η Νότια Κορέα, που χορηγούν μηνιαίο επίδομα (1.400 ευρώ) στους πολίτες τους, προσοχή όμως, όχι για να το καταναλώσουν αλλά για να εξελίσσουν συνεχώς τις δεξιότη-

τές τους, σε οποιονδήποτε τομέα και αν απασχολούνται.

Η αντίληψη του κοινωνικού δικτύου ασφαλείας δεν έχει να κάνει με την επιδοματικά λογική της στοιχειώδους επιβίωσης μέσα από καταναλωτικά αγαθά (που στη χώρα μας είναι και εισαγόμενα). Έχει να κάνει με την προετοιμασία όλων των γενεών και των επαγγελματικών ομάδων, ώστε να μπου προστατευμένες στην πρωτοπορία του νέου κόσμου.

Το ερώτημα είναι αν το ευρωπαϊκό πολιτικό σύστημα έχει σήμερα απαντήσεις σε αυτές τις προκλήσεις. Η αλήθεια είναι ότι αρκετές χώρες έχουν οργανώσει και εφαρμόσει εθνικά σχέδια που αφορούν τη μεταρρύθμιση του εκπαιδευτικού συστήματος, την ενίσχυση νέων μορφών επιχειρήσεων, τη συνεργασία των κοινωνικών εταίρων, τα ασφαλιστικά συστήματα και βεβαίως τη μεταρρύθμιση στο σύστημα υγείας, τομείς στους οποίους οι αλλαγές θα είναι συγκλονιστικές.

Προσωπικά, πιστεύω ότι ιδιαίτερα στο θέμα της ασφάλισης, τόσο για την υγεία όσο και για τη σύνταξη, θα πρέπει να υπάρξουν διεθνείς συνεργασίες μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, για να αντιμετωπιστούν τα νέα ζητήματα που έχουν να κάνουν με την ευελιξία. Οι άνθρωποι που αλλάζουν αντικείμενο απασχόλησης, δουλεύουν ταυτόχρονα σε εταιρείες που βρίσκονται σε διαφορετικές χώρες και έχουν εισοδήματα ανομοιόμορφα κατανεμημένα μέσα στον χρόνο, πρέπει να είναι σε θέση να εξασφαλίσουν πρόσβαση στην περίθαλψη, καθώς και σύνταξη. Στα 34 συστήματα που μελετήθηκαν σε όλο τον κόσμο, με βάση τον δείκτη Melbourne Mercer Global Pension Index, εντοπίζει κανείς ενδιαφέρουσες, πρωτότυπες και καινοτόμες πολιτικές, οι οποίες διαφέρουν από χώρα σε χώρα. Τα συστήματα αυτά έχουν ως κεντρική ιδέα τη συνεργασία δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και επιχειρούν να αντιμετωπίσουν μέσα από αυτόν τον δρόμο τα νέα ζητήματα.

